

Revisorerna i Trollhättans Stad

Till

Fullmäktige i Trollhättans Stad

Bilaga till revisionsberättelse - Redogörelse för revision år 2022

Nedan redogörs för revisionens granskningsinsatser under 2022. Redogörelsen är en sammanfattning. De fullständiga rapporterna har redovisats löpande till kommunfullmäktige och finns att läsa på www.trollhattan.se/startsidea/kommun-och-politik/kommunens-organisation/revisorer/.

Granskning av IT- och informationssäkerhet

Granskningen visade att kommunstyrelsen bedriver arbetet med IT- och informationssäkerhet på ett delvis ändamålsenligt sätt.

I granskningen framkom att Trollhättans Stad bedömdes ha en något högre mognadsgrad inom området IT- och informationssäkerhet än genomsnittet för jämförbara kommuner. Det bedrivs ett arbete med att ta fram samt förbättra styrande dokument för stadens arbete avseende IT- och informationssäkerhet. Vid tiden för granskningen saknades styrdokument för vissa områden. Vissa styrdokument bedömdes inte heller vara ändamålsenliga. Utbildningar har genomförts avseende informationssäkerhet och dataskydd, men inte på regelbunden basis. Avsikten var att fullfölja en upprättad utbildningsplan avseende informationssäkerhet samt genomföra årliga utbildningar inom dataskydd. Internkontroll avseende informationssäkerhet genomförs årligen. Uppföljningsarbetet bedömdes dock inte heltäckande då samtliga områden inom stadens IT- och informationssäkerhetsarbete inte följts upp.

Ett antal rekommendationer ställdes till kommunstyrelsen.

Granskning av ägarstyrning av kommunala bolag och uppföljning av tidigare granskning av kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Granskningen visade att kommunstyrelsen i stort säkerställt en ändamålsenlig styrning och uppföljning av de kommunala bolagen samt att bolagens efterlevnad av ägarstyrningen är ändamålsenlig.

I granskningen framkom att styrkedjan från kommunfullmäktige till kommunstyrelsen och moderbolaget var tydlig och dokumenterad i framför allt stadens bolagspolicy. Moderbolaget bidrar till ägarstyrning främst genom uppföljning. I moderbolagets ägardirektiv framgår uppdraget att "tillsammans med dotterbolagen utveckla verksamheten på ett värdeskapande sätt". Granskningen visade att moderbolagets resurser för att utveckla verksamheten är begränsade. Det fanns tveksamheter kring om moderbolaget är resurssatt i nivå med ambitionen i dess ägardirektiv. Granskningen visade vidare att det inte är tydligt på vilket sätt bolagen implementerar stadens Mål- och resursplan i verksamheten då inte alla bolag bryter ner kommunfullmäktiges mål i affärsplanerna. Granskningen visade även på en viss diskrepans

mellan de styrdokument som kommunstyrelsens förvaltning anser sig styra via och de styrdokument bolagen anser sig vara styrda av. I ägardirektiv framgår moderbolagets ansvar att tillse att styrdokument beslutade av staden efterlevs i bolagen. I granskningen konstaterades att ingen systematisk uppföljning av efterlevnaden av särskilda direktiv beslutade av staden görs.

Kommunstyrelsen rekommenderades att säkerställa att samtliga av staden beslutade dokument som gäller bolagen finns att tillgå på ett samlat, tydligt och för berörda tillgängligt sätt. Kommunstyrelsen rekommenderades även att se över moderbolagets förutsättningar att leva upp till uppdraget i ägardirektiv avseende att ”tillsammans med dotterbolagen utveckla verksamheten på ett värdeskapande sätt”.

Moderbolaget Trollhättan Stadshus AB rekommenderades att säkerställa att uppdraget i ägardirektiv och bolagsordning gällande uppföljning av bolagens efterlevnad av styrande dokument uppfylls samt att se över moderbolagets förutsättningar att leva upp till uppdraget i ägardirektiv avseende att ”tillsammans med dotterbolagen utveckla verksamheten på ett värdeskapande sätt”.

Inom ramen för granskningen genomfördes även en uppföljande granskning av kommunstyrelsens uppsiktsplikt. Den uppföljande granskningen visade att kommunstyrelsen vidtagit åtgärder utifrån så gott som alla tidigare ställda rekommendationer. Det saknades däremot en dokumenterad rutin för när och hur kommunstyrelsen och kommunfullmäktige får del av handlingsplaner för budget i balans. Rekommendationen till kommunstyrelsen ”att säkerställa att det framgår när och hur eventuella handlingsplaner för budget i balans hos nämnderna ska återrapporeras till kommunstyrelsen samt att kommunfullmäktige får del av handlingsplanen” bedömdes därmed kvarstå.

Granskning av ekonomistyrning och effektivitet inom äldreomsorgen

Granskningen visade att omsorgsnämnden inte säkerställt effektivitet och endast delvis säkerställt en ändamålsenlig ekonomistyrning inom äldreomsorgen.

I granskningen framkom att nämndens nettokostnadsavvikelse är hög, det vill säga äldreomsorgen bedrivs dyrare än förväntat, samtidigt som nämnden inte når uppsatta kvalitetsmål. Ett flertal åtgärder har de senaste åren satts in för att komma till rätta med ekonomi och kvalitet, men granskningens bedömning var att det tagit för lång tid för åtgärderna att sättas in. Det gällde särskilt inom hemtjänsten som är den verksamhet där kostnadsläget varit allra högst. Vid tiden för granskningen pågick ett arbete med att förändra schablonmodellen inom hemtjänsten. Den nya modellen var dock ännu inte implementerad, vilket medförde en resursfördelning som vilar på missvisande schablonunderlag. Granskningen pekade vidare på betydande utmaningar i kompetensförsörjning inom äldreomsorgen. Det saknades tydliga strategier för att säkerställa en ändamålsenlig kompetensförsörjning.

Granskningen visade också att det sker ett löpande prognosarbete inom verksamheterna. Prognosavvikelserna har ökat de senaste åren. Det saknas gemensamma system och arbetssätt

för att följa upp arbetade timmar inom hemtjänsten. Konsekvensen av detta är att det finns stora skillnader mellan enheter vad gäller uppföljning av timmar.

Omsorgsnämnden rekommenderades att tillse att åtgärder för effektivisering av hemtjänsten fullföljs, inte minst vad gäller förändring av schablonsystemet. Nämnden rekommenderades också att tillse att en kompetensförsörjningsstrategi utarbetas som tar sikte på att både attrahera, rekrytera och behålla medarbetare. Vidare rekommenderades nämnden att säkerställa att enhetschefer har tillräcklig kompetens kring ekonomiuppföljning, exempelvis genom utbildningsinsatser och fortsatt stöttning från ekonomer. Slutligen rekommenderades omsorgsnämnden att säkerställa ett enhetligt arbetssätt för att följa upp timmar inom hemtjänsten.

Granskning av interna kontroller kopplade till risken för oegentligheter samt kommunens visselblåsarfunktioner

Granskningen omfattade kommunstyrelsen samt de kommunalt ägda bolagen AB Eidar Trollhättans bostadsbolag, Kraftstaden Fastigheter AB och Trollhättan Energi AB.

Granskningen visade att Trollhättan Energi AB överlag bedömdes ha säkerställt en ändamålsenlig intern kontroll för att förebygga, upptäcka och utreda potentiella oegentligheter. Utvecklingsområden lyftes dock gällande bolagets klassificering av risker.

Kraftstaden Fastigheter AB och kommunstyrelsen bedömdes inte fullt ut ha säkerställt en god intern kontroll för att förebygga, upptäcka och utreda potentiella oegentligheter. Kraftstaden Fastigheter AB hade inte genomfört årlig riskanalys och bedömdes även kunna stärka informationen till anställda. Kommunstyrelsen bedömdes kunna utveckla riskanalysen kring oegentligheter på en mer detaljerad nivå. Det saknades en kommunövergripande förteckning över rapporterade bisysslor. Det görs heller inga upptäckande kontroller avseende bisysslor vilket ökar risken för att regelverket inte efterlevs fullt ut.

AB Eidar Trollhättans bostadsbolag bedömdes ha viss förbättringspotential avseende intern kontroll kopplat till att förebygga, upptäcka och utreda potentiella oegentligheter. Riskerna kopplade till oegentligheter kunde beskrivas mer utförligt i riskanalysen. Bolaget hade inte heller säkerställt att det samlade arbetet mot oegentligheter sker riskbaserat och tydligt härleds till tillämpliga kontroller.

Visselblåsarfunktionen bedömdes vara ändamålsenlig för alla granskade bolag såväl som för kommunstyrelsen.

Ett antal rekommendationer ställdes till de granskade bolagen och styrelsen.

Uppföljande granskning av 2020 års fördjupade granskningar

Granskningen visade att kommunstyrelsen och nämnderna vidtagit åtgärder utifrån 12 av de totalt 14 rekommendationer som lämnats i de tre granskningar som revisionen genomförde

under 2020.¹ Vad gällde granskning av biblioteksverksamheten hade samtliga rekommendationer omhändertagits av kultur- och fritidsnämnden. Vad gällde granskning av lokalförsörjningsprocessen kvarstod en rekommendation till kommunstyrelsen, som inte bedömdes vara åtgärdad; att tydliggöra den samlade lokalförsörjningsprocessen samt roll- och ansvarsfördelningen med hänsyn till de steg som avser behov som inte kräver investeringar. En rekommendation bedömdes också kvarstå från revisionens granskning av individ- och familjeomsorgen: att arbetsmarknads- och socialnämnden rekommenderas fortsatt tillse att det finns en aktuell strategi för kompetensförsörjningsarbetet.

Grundläggande granskning 2022

Granskningen visade att kommunstyrelsen och nämnderna delvis säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med fullmäktiges riktlinjer. Det bedömdes finnas utvecklingsområden i hur styrelse och nämnder bryter ned fullmäktiges mål.

Styrelse och nämnder bedömdes i allt väsentligt ha säkerställt att uppföljning och rapportering sker i enlighet med kommunens styrmodell. Uppföljning av prognos för måluppfyllnad görs per april, augusti och helår. Omsorgsnämnden redovisar dock enligt vår mening bristande måluppfyllelse.

Slutligen visade granskningen att styrelse och nämnder i stort hade säkerställt en intern kontroll i enlighet med kraven i kommunens styrmodell. Granskningen visar att det saknas uppföljning för ett kontrollmoment i arbetsmarknads- och socialnämndens internkontrollplan.

Granskning av delårsbokslut 2022

Den översiktliga granskningen av delårsrapporten per augusti 2022 visade att delårsresultatet var förenligt med vad fullmäktige bestämt. Kommunen bedömdes leva upp till fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning. Inom ramen för granskningen noterades dock att kommunen inte följer lagen om kommunal bokföring och redovisning avseende pensioner, där man gör avsteg från blandmodellen. Kommunen har under åren 2006 - 2015 gjort extra pensionsavsättningar om 102 mnkr redovisade som avsättning i balansräkningen i stället för som ansvarsförbindelse utanför balansräkningen.

Löpande granskning 2022

Som en del av årets redovisningsrevision har en löpande granskning av intern kontroll genomförts. Granskningen omfattade följande processer; bokslutsprocessen, löneprocessen, anläggningsrutinen, exploateringsprocessen, inköp och bankutbetalningar samt processen för att redovisa moms, skatter och avgifter. Inom ramen för årets löpande granskning har revisionen

¹ Den granskning av kommunstyrelsens uppsiktsplikt som genomfördes 2020 följdes inte upp i den uppföljande granskningen, utan har istället följts upp inom ramen för granskning av ägarstyrning av kommunala bolag.

också genomfört en fördjupning av redovisning av beredskapslager, granskning gällande redovisning av leasingavtal samt en dataanalys gällande lönetransaktioner.

I granskningen konstaterades att flera av de lämnade rekommendationerna har åtgärdats sedan föregående år. Några rekommendationer kvarstår då det finns ett antal förbättringsområden. Granskningen visade dock att arbete pågår med att åtgärda dessa.

Bokslutsgranskning 2022

Granskningen har omfattat kommunens årsredovisning, förvaltningsberättelse, resultat- och balansräkning med nothänvisningar, kassaflödesanalys, driftsredovisning och investeringsredovisning.

Bedömningen är att granskat material i allt väsentligt överensstämmer med lagen om kommunal redovisning. Kommunen gör avsteg från Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendationer. Kommunen följer inte lag om kommunal bokföring och redovisning avseende pensioner där man gör avsteg från blandmodellen. Kommunen har under åren 2006 - 2015 gjort extra pensionsavsättningar redovisade som avsättning i balansräkningen i stället för som ansvarsförbindelse utanför balansräkningen. Den extra pensionsavsättningen uppgår per 2022-12-31 till 127 mnkr inklusive löneskatt. Staden avser i dagsläget inte att ändra detta så att RKR R10 Pensioner följs.

Bedömningen är i övrigt att kommunen i allt väsentligt upprättat bokslut och årsredovisning enligt god revisionssed.

Kommunfullmäktige har beslutat om tre finansiella och tre verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning. I granskningen konstateras att kommunen når de målvärden fullmäktige antagit för de tre finansiella målen. De verksamhetsmässiga målen har brutits ned av nämnderna. I granskningen konstateras att 79 procent av de nedbrutna målen bedöms gå i rätt riktning för att nås på sikt. Övriga 21 procent bedöms gå i delvis rätt riktning. Kommunen uppfyller balanskravet.

Kommunstyrelsen följer upp finansiella mål i de helägda bolagens ägardirektiv. I granskningen görs dock bedömningen att kommunstyrelsen alltfjämt bör utveckla en definition av god ekonomisk hushållning som inkluderar de kommunala bolagen.

I granskningen delas styrelsens bedömning att god ekonomisk hushållning har uppnåtts.

Övriga revisionsinsatser

Kommunrevisionen har under 2022 löpande fört dialog med tjänstepersoner inom kommunens förvaltning. Revisionen har bland annat informerats om kommunens arbete med IT-säkerhet och integrationsarbete.

Lekmannarevisorerna har genomfört en granskning av stadens kommunalt ägda bolag. Granskningen visade att bolagens styrelser och VD i stort säkerställt att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt sätt. Verksamheterna bedöms även från ekonomisk synpunkt bedrivas på ett

tillfredställande sätt. Granskningen visade att det finns utvecklingsområden inom arbetet med intern kontroll.

Vidare har revisionen genomfört en förstudie av budgetprocessen. Förstudien visade inte på några betydande risker avseende stadens budgetprocess.

Frågan om jäv har lyfts under året. Revisionen har bland annat fört dialog med kommunjurist och kommunstyrelsens presidium gällande ett ärende om rivningslov som behandlats i jävsutskottet.

En kartläggning har gjorts av serviceförvaltningens köp av tjänster av Trollhättan Energi AB. Detta med syfte att klarlägga om inköp gått rätt till med hänsyn till lagen om offentlig upphandling. Kartläggningen visade att det finns undantag i lagen om offentlig upphandling där inköp inte behöver konkurrensutsättas. Fallet med serviceförvaltningen och Trollhättan Energi AB bedömdes falla in under det undantaget.

Bilagor:

- Granskning av IT- och informationssäkerhet
- Granskning av ägarstyrning av kommunala bolag
- Granskning av ekonomistyrning och effektivitet inom äldreomsorgen
- Granskning av interna kontroller kopplade till risken för oegentligheter samt kommunens visselblåsarfunktioner
- Uppföljande granskning av 2020 års fördjupade granskningar
- Grundläggande granskning 2022
- Granskning av delårsbokslut 2022
- Löpande granskning 2022
- Bokslutsgranskning 2022